

УДК 7.017.4-111.852

Новосельчук Н. Є.*кандидат архітектури, доцент кафедри дизайну архітектурного середовища
Полтавського національного технічного університету**імені Юрія Кондратюка**NovoselchukNE@gmail.com**orcid.org/0000-0002-7753-7872***Павлова В. В.***магістрант Полтавського національного
технічного університету імені Юрія Кондратюка**Larapavlova1996@gmail.com**orcid.org/0000-0003-0567-7531*

КОЛІРНА ЕСТЕТИКА ІНТЕР'ЄРІВ ЦЕНТРІВ ДИТЯЧОЇ ТВОРЧОСТІ

Анотація. У статті проаналізовано колірну естетику інтер'єрів приміщень на прикладі центрів дитячої творчості. Встановлено асоціативний вплив кольору на дитину залежно від віку. Наведено рекомендації щодо використання кольору в інтер'єрах приміщень різного функціонального призначення центрів дитячої творчості.

Ключові слова: колірна естетика, інтер'єр, центр дитячої творчості, кольорове вирішення.

Стан проблеми, її актуальність. Ученими доведено, що колір впливає на настрій людини, її думки, свідомість, здоров'я і на організм в цілому (ритм серця, частоту дихання, артеріальний тиск, напругу в м'язах). Одні відтінки кольорів викликають позитивні емоції у людей – підвищують їх працездатність, покращують здоров'я, заспокоюють нервову систему; інші негативно позначаються на їх психофізіологічному стані – погіршують продуктивність праці, дратують, викликають стрес, занепокоєння, меланхолію. Діти є найбільш чутливими до навколишнього середовища. Простір, що оточує дитину, надає їй соціальний досвід, активно впливає на її психологічний розвиток і є неодмінним джерелом знань. Відповідно до цього потрібно створити такі умови, які сприяли б найбільш повній реалізації психофізіологічного розвитку дитини. Важливим при цьому є роль кольору і, відповідно, створення комфортного колористичного середовища.

Постановка завдання – розкрити важливість поняття кольору як невід'ємної складової формування естетичних смаків у дитини; проаналізувати значення кольору як допоміжного фактора, що викликає відповідні асоціативні

реакції у дитини; навести рекомендації щодо колірної естетики при формуванні інтер'єрів приміщень центрів дитячої творчості.

Виклад основного матеріалу. У центрах дитячої творчості займаються діти різних вікових категорій – від дошкільного до старшого шкільного віку. Це є важливим критерієм, що визначає вибір кольору в приміщеннях різного функціонального призначення. Необхідно пам'ятати, що для дитячих освітніх установ існують свої певні правила проектування інтер'єру, одне з яких пов'язане саме із специфікою сприйняття кольору і відповідно його впливом на психофізіологічний стан дитини. Це добре розуміли видатні представники дошкільної педагогіки Ф. Фребель, М. Монтессорі, Є.І. Тіхеева та ін. Необхідність вивчення особливостей колірної сприйнятливості дитиною підкреслювалася багатьма педагогами, психологами та лікарями: Ю.Ф. Поляков, А.М. Іваніцкій, А.М. Еткінд, Е.Ф. Бажін, Н.В. Агазаде, А. И. Юрьев, П.В.Яньшін, О.В. Сафуанова, П.В.Яньшін та ін. Науковцями були виявлені характерні ознаки «симпатії» у дитини до того або іншого кольору. Питанням сприйняття кольору займалася група науковців-педагогів і психологів Інституту дошкільного виховання. Їх дослідження показали, що розвиток сприйняття – складний процес, який включає в якості основних моментів засвоєння дітьми вироблених суспільством еталонів (сім кольорів спектра, білий і чорний кольори). Будь-який колір можна визначити або як відтінок одного з семи кольорів спектру (темно-червоний), або як результат їх поєднання (жовто-зелений), або як проміжний між чорним і білим (сірий) [1].

На основі цих досліджень, можна зробити висновок – одне з перших, що сприймає дитина в навколишньому світі – це колір. Колористичне середовище може впливати на формування характеру дитини, її організм і духовний світ у цілому, збуджує фантазію, допомагає краще засвоювати інформацію, виховує «власну» естетичну культуру. Відсутність належної уваги до основ кольорознавства і недостатня «насиченість» кольором дитячого середовища є одним з факторів згасання інтересу дитини до навчання, погіршення емоційного стану, настрою, розумової та фізичної активності в цілому. Отже, колір здатний «пригнічувати» психологічний стан дитини. Тому необхідно правильно вирішувати колористичне середовище, в якому перебуває дитина достатньо тривалий час. Атмосфера навколишнього оточення повинна приносити радість дитині, а не викликати почуття страху, напруженості й незахищеності.

Таким чином, для того, щоб правильно спроектувати інтер'єри дитячих освітніх установ, в тому числі і центрів творчості, архітектору необхідно розуміти дитячу фізіологію і психологію.

Сприйняття кольору дітьми тісно пов'язане з протіканням психічних процесів, особливостями їх організму, зі статевою приналежністю. З ранніх

місяців дитина розрізняє чотири групи кольорів (червоний, синій, жовтий, зелений), але не поділяє їх на відтінки. З перших днів життя діти не усвідомлено тягнуться до всього яскравого і привабливого, радіють барвистим кольорам і предметам. Яскраві відтінки викликають у дітей позитивні емоції, поліпшують настрій, розумову і фізичну роботу організму, спонукають до взаємодії з предметом [2]. Але для розвитку дитини необхідними є не тільки основні яскраві кольори, але самі різні їх відтінки.

На другому році життя діти починають візуально порівнювати предмети за основними кольорами, проте, все ще не розрізняють їх відтінки.

У віці 3-4 років ставлення дітей до кольору нестійке. В основному вони звертають увагу на форму і будову. На колір дитина реагує, якщо він яскравий, контрастний та інтенсивний. На цьому етапі дітей треба знайомити з іншими кольорами і відтінками, для того щоб у старшому дошкільному віці у них не склалися певні стереотипи використання «предметних кольорів» (небо синє, трава зелена, сонце жовте). У навколишньому середовищі мають бути присутні не тільки основні, але і додаткові (рожевий, блакитний, помаранчевий і т.д.) або ахроматичні кольори (сірий), які будуть відкладатися у свідомості дитини [2]. Надалі діти зможуть правильно називати кольори і давати предметам характеристику.

Вступаючи в дошкільний вік дитина вже сприймає основні кольори, звикає до більш складних колористичних поєднань та відтінків. Однак, вона ще не в змозі правильно визначити до якого основного кольору належить той або інший відтінок. У цей період діти насолоджуються кольором. Він приносить їм естетичне задоволення. Дитина чітко розмежовує кольори на ті, що їй подобаються або навпаки вона вважає їх «негарними». Вченими було виявлено, що в дитячому сприйнятті «красиве» зображується яскравими чистими фарбами. Перевага віддається жовтому, червоному, помаранчевому і смарагдово-зеленому. «Негарне» в очах дитини виглядає особливо неприємним, забарвлюється в темні, приглушені тони (чорний, темно-синій, темно-коричневий).

З огляду на ці особливості сприйняття кольору, педагоги і архітектори повинні зробити навколишнє оточення дитини яскравим, барвистим, «позитивним» середовищем, в якому присутні контрастні й цікаві за формою предмети, що викликали б почуття радості, легкості, невимушеності, безтурботності й веселощів. Слід виключити темні відтінки, які можуть тиснути на психіку та емоційний стан дитини.

У молодшому шкільному віці (6-10 років) у зв'язку з природною зміною провідного виду діяльності – «гра змінюється на навчання» – відбувається зниження рухової активності дітей: розвивається аналітико-систематична

функція кори; поступово змінюється співвідношення процесів збудження і гальмування.

У цьому віці діти правильно називають і розрізняють кольори, форму, величину предметів, їх положення в просторі. Однак, як і раніше не можуть сприйматися найголовніше, суттєве, лише те, що яскраво і контрастно виділяється на тлі інших предметів (колір, величину, форму). Але сприйняття кольору йде шляхом до більш точного розрізнення відтінків і змішування кольорів. Головна особливість – яскраво виражена емоційність сприйняття.

У період переходу від дитинства до юності (11-14 років) у підлітків спостерігається загальне піднесення життєдіяльності і глибока перебудова всього організму. Сприйняття більш цілеспрямоване, планомірне і організоване. Підліток відрізняється підвищеною збудливістю. Він ще не здатний поєднати сприйняття навколишнього середовища з навчальним матеріалом. Тому в інтер'єрі необхідно використовувати кольори, що не розсіюють увагу школяра, покращують мозкову активність, викликають позитивні емоції, заспокоюють нервову систему. У цьому віці підлітки краще розрізняють відтінки, можуть правильно називати кольори.

У старшому шкільному віці (15-18 років) учні намагаються проявити свою індивідуальність. Сприйняття характеризується цілеспрямованістю; увага – довільністю і стійкістю; пам'ять – логічним характером; мислення відрізняється високим рівнем узагальнення і абстрагування. Підлітки безпомилково називають кольори і форми предметів.

У приміщеннях для занять молодших дітей, вибір кольору інтер'єру залежить від функціонального призначення, від сторін світу і від вікових особливостей відвідувачів центру. Найкращим варіантом буде використання пастельних тонів для забарвлення стін, роблячи кольорові акценти на предметному наповненні. Для малюків старших груп можливе використання світлого, теплого зеленого кольору, який буде заспокоювати невгамовну енергію дітей. Якщо вікна основних приміщень, де перебувають діти (ігрові та навчальні кімнати) виходять на північ, північний захід або північний схід, то необхідно ввести в ці приміщення теплі відтінки, щоб вони не здавалися надто «холодними» і «чужими».

Для вестибюлів, та рекреацій бажане використання холодних кольорів (блакитний, бірюзовий, зелений), які сприяють релаксації, дають відпочинок очам, стабілізують дихання і серцебиття, заспокоюють після розумової роботи. З метою уникнення надмірної строгості й холоду для оформлення вестибюля і рекреацій вводять яскраві теплі акценти (розпис стін, інформаційні стенди, написи, картини і т.д.). Коротке перебування дітей на сходовій клітці та у внутрішніх переходах дозволяє активізувати просторово-колірну

характеристику цих приміщень за рахунок більш насичених кольорів: червоного, помаранчевого, охристого, жовто-зеленого [3].

Класи спортивних секцій бажано робити в світлих, теплих тонах (жовтий, помаранчевий) у поєднанні із зеленим відтінком. Помаранчевий колір буде стимулювати активність і зігрівати дітей в легкій спортивній формі, а зелений буде ненав'язливо знімати напругу, зміцнювати м'язи і полегшувати біль від падінь.

Колір стін у класах залежить від віку дітей: для молодших відвідувачів – бежеві, кремові, світло-охристі, персикові кольори, які будуть викликати домашню, теплу атмосферу і стимулювати розумову діяльність; для дітей середнього віку – зелено-жовті, світло-зелені; для старшокласників – прохолодні світлі кольори в поєднанні з насиченими і теплими акцентами. Такі кольоросполучення підвищують емоційний стан учнів. Меблі в навчальних класах не повинні контрастувати зі стінами, щоб не відволікати учнів.

Приклади відповідного колористичного вирішення інтер'єрів приміщень для занять дітей у приміщеннях різного функціонального призначення наведено на рис. 1.

Висновки. Отже, врахування психофізіологічних особливостей організму та особливостей кольорового сприйняття різних вікових категорій дітей дає можливість створити комфортне колористичне середовище, що допоможе дітям легше адаптуватися у незнайомому просторі, сприятиме збереженню нервової системи дітей, а також може створить підґрунтя для естетичного розвитку підростаючого покоління.

Література:

1. Венгер Л.А. Воспитание сенсорной культуры ребенка от рождения до 6 лет: Кн. для воспитателя дет. сада /Л. А. Венгер, Э. Г. Пилюгина, Н. Б. Венгер/ М.: Просвещение, 1988.-144 с.
2. Буймистру, Т. А. Колористика: цвет - ключ к красоте и гармонии. - М.: Издательство Ниола-Пресс, 2010. - 236 с.
3. Попова Н. Цвет в интерьере детских садов // Дошкольное воспитание, 2008 - № 4. - с. 30-31

Блакитний

Інтер'єр вестибюлю дитячого садка
Ramat Hasharon, Ізраїль

Зелений

Інтер'єр вестибюлю дитячого центру Rainbow

Світло-жовтий

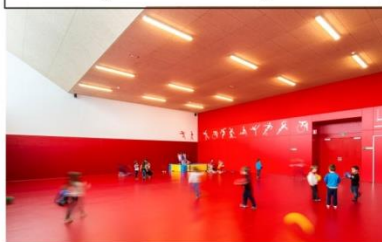
Ігрова кімната дитячого освітнього центру,
Ізраїль, дизайнер Сарі Шані Хей

Жовтий

Спортивний зал дитячого садка, Дос Херманс,
Севілья, Іспанія,
архітектор Carmen Sanchez Blanes

Помаранчевий / Червоний

Спортивний зал школи "Maritutti",
Віторія-Гастеїз, Алава,
Іспанія, арх. фірма A54 arquitectos

Пастельні тони

Навчальне приміщення для дітей 3-5 років
дитячого центру, Японія, проект
Emmanuelle Moureaux Architecture + Design

Жовто-зелений

Ігрова кімната дитячого центру
"Mama smile", Mito, Японія

Холодні кольори

Навчальне приміщення для підлітків 15-18 років
школи "Woodland", Мілфорд, штат Массачусетс,
США, арх. фірма HMFH Architects

Світлі відтінки жовтого кольору

Навчальне приміщення для дітей 6-10 років
школи "Sonia Delaunay", Курбеуа, Франція,
арх. фірма ADEN architectes

Жовтий, жовто-зелений,
відтінки зеленого кольору

Навчальне приміщення для дітей (11-14 років)
школи «Lakeland», Оберн, штат Вашингтон,
США, арх. фірма DLR Group

Рис 1. Приклади вирішення інтер'єрів приміщень
різного функціонального призначення
дитячих закладів

Аннотация:

Новосельчук Н.Е. Кандидат архитектуры, доцент кафедры дизайна архитектурной среды Полтавского национального технического университета имени Юрия Кондратюка

Цветовая эстетика интерьеров центров детского творчества

В статье проанализирована цветовая эстетика интерьеров помещений на примере центров детского творчества. Установлено ассоциативное влияние цвета на ребенка в зависимости от возраста. Приведены рекомендации по использованию цвета в интерьерах помещений разного функционального назначения центров детского творчества.

Ключевые слова: цвет, цветовое решение, интерьер, центр детского творчества.

Novoselchuk N.E. Candidate of architecture, associate professor of the department of the architectural environment design in Poltava national technical university n.a. Yuriy Kondratyuk

Pavlova V.V., master, Poltava national technical university n.a. Yuriy Kondratyuk

Colour aesthetics of interiors of the children's crafts centers

As exemplified by the children's crafts centers the color aesthetics of interiors is analyzed in the article. Associative influence of color at a child depending on age is established. Recommendations over use of color in the interiors of premises of different functionality in centers of children's crafts are shown forth.

Key words: color, color composition, interior, center of children's crafts